

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Iwona Koper

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K.

o wpis, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 marca 2005 r., kasacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 18 marca 2004 r., sygn. akt II Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu Rejonowego K. z dnia 30 grudnia 2003 r., sygn. akt Dz. Kw. (...) i sprawę przekazuje temu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy oddalił wniosek o wpis Skarbu Państwa jako właściciela do 3/8 części nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) w księdze wieczystej Kw (...). Dotychczasowy wpis wymienia Skarb Państwa w 5/8 a J. S. w 3/8 części. Wnioskodawca wskazywał, że w uzasadnieniu decyzji Ministra Finansów z 17 kwietnia 2001 r. znajdującej się w aktach wymienionej księgi wieczystej stwierdzono, iż J. S. jest tą samą osobą co J. z C. C., dlatego Skarb Państwa winien być wpisany jako właściciel całej nieruchomości.

Oddalając apelację wnioskodawcy od postanowienia oddalającego wniosek Sąd Okręgowy potwierdził zapatrywanie sądu prowadzącego księgę wieczystą, że wnioskodawca był obowiązany dołączyć do wniosku odpis tej decyzji.

Kasację wniósł Skarb Państwa przytaczając jako podstawę naruszenie art. 626⁸ § 2 k.p.c. Wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu Rejonowego w K.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Wpis w księdze wieczystej jest dokonywany po rozpoznaniu wniosku na posiedzeniu niejawnym, co ze względu na treść art. 31 ustawy o księgach wieczystych i hipotece implikuje pisemność postępowania. Odpowiada temu przepis art. 626⁸ § 2 k.p.c. określający granice kognicji sądu w postępowanie o wpis w sformułowaniu o badaniu „dołączonych do wniosku dokumentów”.

Sąd orzekający wywiódł z tego wniosek, że dokument będący podstawą wpisu musi być dołączony do wniosku w sensie dosłownym, nawet wówczas, gdyby został złożony wcześniej i znajdował się w aktach tej księgi. Istotnie obowiązek ich dołączenia wynika bezpośrednio z art. 626² § 3 k.p.c.

Rozstrzygając zasadność kasacji należy jednak ustalić funkcję norm, wyrażonych w obydwu powołanych przepisach (art. 626⁸ § 2 i 626² § 3 k.p.c.) k.p.c. zawierających sformułowanie o dołączeniu dokumentów. Wynika z nich obowiązek koncentracji dowodów, pisemność postępowania i celowe ograniczenie kognicji sądu zabezpieczające postępowanie o wpis przed deformacją polegającą na uwikłaniu się w rozstrzyganie sporów o istnienie praw podlegających ochronie.

Zasadniczym celem ksiąg wieczystych jest ustalenie stanu prawnego nieruchomości (oraz niektórych praw) i zabezpieczanie obrotu nimi. Dlatego struktura ksiąg powinna być prosta i zrozumiała, a to wymaga wyłączania i przechowywania poza księgami, tj. w aktach (art. 28 kwh) wielu dokumentów. Akta te są jednak z księgą złączone i fizycznie stanowią jeden zbiór (plik) dla sędziego lub referendarza. W tych właśnie aktach pozostawiane są dokumenty składanych wraz z wnioskami stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów (np. § 5 ust. 4 i 5, § 6 ust. 1). Ponieważ każdy wpis wymienia podstawę, tzn. rodzaj, datę i numer lub sygnaturę dokumentu oraz wystawiającego, a nawet numer karty akt, pod którym został w aktach umieszczony dokument (§ 10 ust. 1 pkt 3), jest on w zasadniczym zarysie jawny dla każdego. Nadto przepisy rozporządzenia przewidują sytuacje, w których na podstawie jednego dokumentu dokonuje się wpisów więcej niż w jednej księdze (§ 10 ust. 1 pkt 4) a nawet objęcie części dokumentu treścią wpisu (§ 10 ust. 3). Wynika z nich, że reguła dołączania do wniosku dokumentu stanowiącego podstawę wpisu nie

wyklucza możliwości posłużenia się nim po złożeniu do akt. Ponieważ celem kategoriycznego nakazu dołączania dokumentów do wniosku jest zapewnienie sprawności działania sądu prowadzącego księgi wieczyste i zapewnienie ich przejrzystości, wskazanie jako podstawy wpisu dokumentu znajdującego się już w aktach tej samej księgi nie narusza tych przepisów. Można powiedzieć, że ponowne składanie tego samego dokumentu do akt przy kolejnym wpisie byłoby wyrazem czczego formalizmu, zwłaszcza jeśli się zważy, że odpis decyzji Ministra Finansów, o który w sprawie chodzi wykonany przez wnioskodawcę nie spełniałby wymagania określonego w art. 31 kwh.

Również zbadanie przez sąd prowadzący księgę wieczystą decyzji znajdującej się w aktach tej księgi dla dokonania oceny, czy powołany we wniosku dokument stanowi podstawę wpisu nie narusza przepisu art. 626⁸ § 2 k.p.c., skoro nie wymaga od sędziego rozpoznającego wniosek, podejmowania żadnych dodatkowych czynności. Dlatego kasacja oparta została na usprawiedliwionej podstawie, co uzasadnia rozstrzygnięcie zawarte w postanowieniu z mocy art. 393¹³ § 1 k.p.c.